

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Факультет *Економіки і менеджменту*
Кафедра *Вищої математики та фізики***

**РОБОЧА ПРОГРАМА (СИЛАБУС)
обов'язкового освітнього компонента**

ОК 8 Лінійна алгебра

Реалізується в межах освітньої програми: Інформаційні системи та технології

за спеціальністю: F6 Інформаційні системи і технології

на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти

Розробник: **Анатолій РОЗУМЕНКО**, канд. фіз.-мат. наук, доцент
(підпис) (прізвище, ініціали) (вчений ступінь та звання, посада)

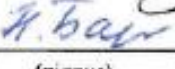
Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри <i>Вищої математики</i> (назва кафедри)	протокол від <u>02.06.2026р.</u> № <u>13</u> Завідувач кафедри Владислав ГЕРАСИМЕНКО (підпис) (прізвище, ініціали)
--	--

Погоджено:

Гарант освітньої програми **Світлана АГАДЖАНОВА**
(підпис) (ПІБ)

Декан факультету, де реалізується освітня програма **Світлана ЛУКАШ**
(підпис) (ПІБ)

Рецензія на робочу програму(додається) надана: **О.Б. Висьченко**
(ПІБ)

Методист відділу якості освіти, ліцензування та акредитації **Нардіє Баранчик**
(підпис) (ПІБ)

Зареєстровано в електронній базі: дата: 18.06. 2026 р.

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1.	Назва ОК	Лінійна алгебра		
2.	Факультет/кафедра	Факультет економіки і менеджменту		
3.	Статус ОК	Обов'язковий		
4.	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК для (заповнюється для обов'язкових ОК)	Реалізується в межах освітньої програми: Інформаційні системи та технології		
5.	ОК може бути запропонований для (заповнюється для вибіркових ОК)	-		
6.	Рівень НКР	6		
7.	Семестр та тривалість вивчення	1 (15 тижнів)		
8.	Кількість кредитів ЄКТС	5		
9.	Загальний обсяг годин та їх розподіл 1 семестр	Контактна робота (заняття)		Самостійна робота
		Лекційні	Практичні	Лабораторні
		30	44	76
10.	Мова навчання	українська		
11.	Викладач/Координатор освітнього компонента	кандидат фізико-математичних наук, доцент Розуменко Анатолій Михайлович		
10.1	Контактна інформація	anrozumenko@gmail.com		
12.	Загальний опис освітнього компонента	Лінійна алгебра – обов'язковий освітній компонент загальноосвітньої, природничо-наукової підготовки, який сприяє оволодінню сучасними методами, теоретичними положеннями та основними застосуваннями лінійної алгебри в різних задачах математики та програмування, розвитку логічного та аналітичного мислення студентів .		
13.	Мета освітнього компонента	- оволодіння сучасними методами та основними застосуваннями лінійної алгебри до розв'язання прикладних задач; - розвиток логічного та алгоритмічного мислення, сприяння формуванню у здобувачів вищої освіти наукового світогляду.		
14.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	1. Освітній компонент базується на курсі елементарної математики (ПЗСО, рівень стандарту) 2. Освітній компонент є основою дослідження операцій, математичного програмування 3. Освітній компонент несумісний з (обмеження відсутні)		
15.	Політика академічної доброчесності	Дотримання академічної доброчесності для здобувачів вищої освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання; надання достовірної інформації про результати власної навчальної або наукової діяльності. Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин навчання може відбуватись дистанційного. Пропуск заняття з неповажної причини відпрацьовується студентом відповідно до вимог кафедри (співбесіда, тестування, конспект, опрацювання рекомендованої літератури) згідно з графіком консультацій. Поточні "незадовільні" оцінки, отримані студентом під час засвоєння відповідної теми перескладаються		

		викладачеві до складання підсумкового контролю. Підсумковий контроль проводиться у формі письмового тестування за методикою ЗНО. Використання електронних пристроїв під час підсумкового контролю знань, списування – відсторонення від виконання роботи, повторне проходження підсумкового контролю
16.	Ключові слова	Матриця, визначник матриці, система лінійних рівнянь, вектор, векторний простір, пряма, площа
	Посилання на курс у системі Moodle	https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=4247

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен...»	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК (зазначити номер згідно з нумерацією, наведеною в ОП)			Як оцінюється РНД
	Р 1	Р 2	Р 3	
- виконувати операції над матрицями; знаходити обернену матрицю; обчислювати визначники 2-го, 3-го, n-го порядку; розв'язувати системи n лінійних алгебраїчних рівнянь;	х	х	х	Усне опитування; тестовий контроль (поточний, тематичний, підсумковий). Виконання самостійної роботи.
- виконувати дії над векторами; знаходити та перетворювати координати векторів;	х	х	х	
- розв'язувати основні задачі на пряму на площині; знаходити рівняння та будувати за відомими рівняннями коло, еліпс, гіперболу, параболу.	х	х	х	
- розв'язувати основні задачі на площину і пряму у просторі, визначати взаємне розташування прямих та площин у просторі.	х	х	х	

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу		Рекомендована література	
	Аудиторна робота	Самостійна робота		
	Лк	Пр.з.		
1 СЕМЕСТР				
Модуль 1. Елементи лінійної алгебри. Елементи векторної алгебри. Лінійні простори.				
Змістовний модуль 1. Елементи лінійної алгебри.				
Тема 1. Матриці. Матриці. Лінійні операції над матрицями. Транспонована матриця. Обернена матриця та її знаходження. Ранг матриці. Знаходження рангу. Елементарні перетворення матриць.	2	4	6	1,2,3,4
Тема 2. Визначники квадратних матриць. Визначники другого, третього та n-го порядків та їх властивості. Мінор та алгебраїчне доповнення елемента визначника. Властивості визначників. Розклад визначника за елементами рядка (стовпця).	2	4	6	1,2,3,4
Тема 3. Системи лінійних рівнянь (СЛР). Основні поняття: сумісні, несумісні, визначені, невизначені, рівносильні, однорідні системи. Розв'язування СЛАР за формулами Крамера, методом Гаусса та методом Жордана-Гаусса. Матрична форма запису системи лінійних рівнянь. Дослідження СЛАР на сумісність, теорема Кронекера-Капеллі. Однорідні системи лінійних рівнянь.	4	6	10	1,2,3,4
Змістовний модуль 2. Елементи векторної алгебри. Лінійні простори.				
Тема 4. Вектори: лінійні операції. Основні поняття: вектор, модуль вектора, рівні, колінеарні, компланарні вектори, базис, координати вектора. Лінійні операції над векторами. Властивості. Розклад вектора за базисом.	2	4	4	2,3,4,5
Тема 5. Вектори: нелінійні операції. Скалярний, векторний, мішаний добуток векторів та їх властивості. Векторний метод: кут між векторами, відстань між двома точками, площа трикутника.	2	4	6	2,3,4,5
Тема 6. Лінійні простори. Лінійна залежність і незалежність системи векторів, вимірність векторного простору, n-вимірний вектор та векторний простір. Базис в R^n. Ортогональний, ортонормований декартів базис. Лінійні перетворення простору, лінійні оператори.	4	4	10	2,3,4,5
Всього за модуль 1: 84 год.	16	26	42	
Модуль 2. Елементи аналітичної геометрії.				
Змістовний модуль 3. Аналітична геометрія на площині.				
Тема 7. Пряма на площині. Пряма на площині. Різні види рівнянь прямої на площині: векторне, канонічне, через дві точки, параметричні, з кутовим коефіцієнтом, у відрізках на осях, нормальне, загальне. Основні задачі на пряму на площині. Взаємне розташування прямих на площині.	4	4	8	2,3,4,5

Тема 8. Криві другого порядку. Загальне рівняння кривих другого порядку: умови належності до еліптичного, гіперболічного, параболічного типу. Коло, еліпс, гіпербола, парабола: означення, канонічне рівняння, параметри, ексцентриситет, побудова.	4	4	10	2,3,4,5
Змістовний модуль 3. Аналітична геометрія в просторі .				
Тема 9. Площина в просторі. Площина в просторі R^3 . Різні види рівнянь: через три точки, через точку із заданим нормальним вектором, загальне, нормальне. Відстань від точки до прямої.	2	4	6	2,3,4,5
Тема 10. Пряма і площина в просторі. Пряма в просторі R^3 : канонічне, через дві точки, параметричні, загальне рівняння. Взаємне розташування прямих і площин в просторі. Перетворення прямокутної декартової системи координат (паралельне перенесення, поворот осей координат).	4	6	10	2,3,4,5
Всього за модуль 2: 66 год.	14	18	34	
ВСЬОГО: 150 год.	30	44	76	

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем <u>під час</u> <u>аудиторних занять</u> , консультацій)	Кількість годин	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент</u> <u>самостійно</u>)	Кількість годин
- виконувати операції над матрицями; знаходити обернену матрицю; обчислювати визначники 2-го, 3-го, n-го порядку; розв'язувати системи n лінійних алгебраїчних рівнянь;	Пояснювально-ілюстративний метод: лекція, - основний метод вивчення нового матеріалу. Проблемний, частково-пошуковий метод: розв'язання вправ та задач в аудиторії, колективно. Дослідницький метод: самостійне розв'язання задач. Використання платформ MOODLE, ZOOM під час змішаної форми навчання.	22	Позааудиторна робота - робота з конспектом, підручниками, посібниками, матеріалами з мережі Інтернет; виконання самостійних робіт тощо.	22
- виконувати дії над векторами; знаходити та перетворювати координати векторів;		20		20
- розв'язувати основні задачі на пряму на площині; знаходити рівняння та будувати за відомими рівняннями коло, еліпс, гіперболу, параболу.		16		18
- розв'язувати основні задачі на площину і пряму у просторі, визначати взаємне розташування прямих та площин у просторі.		16		16

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Діагностичне оцінювання

На початку семестру проводиться вхідний контроль залишкових знань студентів:

1 семестр – за завданнями ЗНО з математики поточного року (до 10 завдань, пов'язаних з програмою курсу).

5.2. Сумативне оцінювання

5.2.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1.	Модульний контроль № 1	35	
2.	Модульний контроль № 2	35	
3.	Підсумковий (семестровий) контроль	30	

5.2.2. Розподіл балів, які отримують студенти

1 семестр (екзамен)

Модульний контроль				Разом за модулів	Підсумко- вий тест - екзамен	Сума
Модуль 1 – 35 балів		Модуль 2 – 35 балів				
T1-3	T4-6	T7-8	T9-10	70	30	100
20	15	15	20			

5.2.3. Критерії оцінювання

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
Модульний контроль	<20 балів	21-26	27-31 балів	32-35 балів
	Більшість завдань не виконано Результати самостійних робіт – незадовільні	Більшість завдань виконано Результати більшості самостійних робіт – задовільні	Виконано понад 3/4 завдань Результати самостійних робіт – оцінені добре	Виконано усі (або майже всі) завдання Результати самостійних робіт – оцінені відмінно та добре

5.3. Формативне оцінювання:

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1.	Рівень засвоєння теоретичного матеріалу студенти демонструють при виконанні тестових завдань на початку вивчення теми.	15 хв. на початку заняття
2.	Вміння застосовувати теоретичні знання до розв'язання задач студенти демонструють при виконанні самостійних, індивідуальних розрахункових завдань під час практичних занять та самостійної роботи.	Тестування по завершенні вивчення кожної теми.

5.4. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
69-74	D	задовільно	
60-68	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Індивідуальні завдання

Виконання індивідуального розрахункового завдання.

Модуль 1: Розрахунково-графічна робота з лінійної і векторної алгебри.

Модуль 2: Розрахунково-графічна робота з аналітичної геометрії.

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

6.1. ОСНОВНІ ДЖЕРЕЛА

6.1.1. Підручники, посібники

1. Лінійна алгебра: навч. посіб. / Н.В. Бондаренко, В.В. Отрашевська. – Київ: КНУБА, 2023. – 180 с.
2. Лінійна алгебра: Курс лекцій: курс лекц. для студ. спеціальності 122 «Комп'ютерні науки» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад. Ю. Є. Бохонов. – Електронні текстові дані. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. – 214 с.
3. Лиман Ф.М., Петренко С.В., Одинцова О.О. Вища математика. Частина I. Суми: СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2002. – 244 с.
4. Навчальний посібник з лінійної алгебри для студентів механіко-математичного факультету / О. О. Безущак, О. Г. Ганюшкін, Є. А. Кочубінська. – К. : ВПЦ "Київський університет", 2019. – 224 с.
5. Завало С.Т. Курс алгебри / С.Т. Завало. – К., Вища школа, 1985.
6. Завало С.Т. Алгебра і теорія чисел: навч. посіб. / С.Т. Завало, С.С. Левищенко та ін. – К., Вища школа, 1986. – 264 с

6.1.2. Методичне забезпечення

1. Навчальний курс на платформі дистанційного навчання MOODLE Сумського НАУ: <https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=4247>
2. Вища математика: Елементи лінійної алгебри. Конспект лекцій. Завдання для практичних занять. Для здобувачів 1 курсу денної і заочної форми здобуття вищої освіти ступеня «бакалавр» / Суми, 2025 р., 35 ст.

6.1.3. Інформаційні ресурси

1. <http://erudyt.net/category/elektronni-pidruchniki/vishha-matematika>
2. <http://dozkontrol.ucoz.ua/index/0-39>

6.2. ДОДАТКОВІ ДЖЕРЕЛА

1. Безущак О.О. Навчальний посібник з лінійної алгебри: для студентів механіко-математичного факультету / О.О. Безущак, О.Г. Ганюшкін, Є.А. Кочубінська – Київ: ВПЦ «Київський університет», 2019. – 224 с.
2. Боднарчук Ю.В. Лінійна алгебра та аналітична геометрія / Ю.В. Боднарчук, Б.В. Олійник – Київ: Київський університет «Києво-Могилянська академія», 2019. – 150 с.
3. Лінійна алгебра та аналітична геометрія: Навч. посібник / В. В. Булдігін, І. В. Алексеева, В. О. Гайдей, О. О. Диховичний, Н. Р. Коновалова, Л. Б. Федорова; за ред. проф. В. В. Булдігіна. — К.: ТВіМС, 2011. — 224 с.
4. Безущак О.О. Завдання до практичних занять з лінійної алгебри / О.О. Безущак, О.Г. Ганюшкін, Кочубінська Є. А. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2015.
5. Завало С.Т. Алгебра і теорія чисел. Практикум. Частина 1 / С.Т. Завало, С.С. Левищенко та ін. – Київ: Вища школа, 1986. – 264 с.
6. Yurchenko, A., Rozumenko, A., Rozumenko, A., Momot, R., & Semenikhina, O. (2023). Cloud technologies in education: the bibliographic review. *Informatyka, Automatyka, Pomiar W Gospodarce I Ochronie Środowiska*, 13(4), 79–84. <https://doi.org/10.35784/iapgos.4421>
7. Розуменко, А., Розуменко, А., & Удовиченко, О. (2024). Методичні особливості навчання вищої математики студентів нематематичних спеціальностей в кризових умовах (узагальнення досвіду роботи в умовах військового стану). *Освіта. Інноватика. Практика*, 12(3), 70–77. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol12i3-010>
8. A. Rozumenko, A. Rozumenko, I. Stotskyi, S. Loboda and O. Semenikhina, "Computer Visualization of Geometry Educational Material in Developing Students' Research Skills," 2024 47th MIPRO ICT and Electronics Convention (MIPRO), Opatija, Croatia, 2024, pp. 317-322 <https://doi.org/10.1109/mipro60963.2024.10569559>

6.2.1. Збірники задач

1. Вища математика. Збірник задач : навч. посіб. / В.П. Дубовик, І.І. Юрик, І.П. Вовкодав, В.І. Дев'ятко, Р.К. Клименко, В.В. Крочук, М.А. Мартиненко ; за ред. В.П. Дубовика, І.І. Юрика. – К.: А.С.К., 2011. – 480 с.
2. Збірник задач з лінійної алгебри: навч. посібник для проведення практичних занять з дисципліни «Вища математика 2. Лінійна алгебра»: навч. посіб. для студ. спеціальності 121 «Інженерія програмного забезпечення»/ В.І. Суцук-Слюсаренко, В.Я.Юрчишин: КПП ім.Ігоря Сікорського.– Київ : КПП ім.Ігоря Сікорського, 2021. – 106 с.
3. Лінійна алгебра. Збірка завдань та методика розв'язання: навчально-методичний посібник / Л.П.Дзюбак, С.П.Іглін, Г. Б.Лінник, І.О. Морачковська. – Х.: НТУ "ХПІ", 2013. – 240 с.